

Bu kitabın her hakkı Arı Yayınlarına aittir. İçindeki şekil, yazı, resim ve grafiklerin Yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

6

Türkçeden
artık
sıkılmıyorum.

Sözcükleri
artık
doğru yazıyorum.

Türkçeyi artık
daha kolay
anlıyorum.

Artık
az yazarak çok soru
çözüyorum.

Türkçeden
artık
korkmuyorum.

Artık
daha fazla
sözcük öğreniyorum.

Türkçeyi
artık
çok seviyorum.

Türkçe dersinde
artık
eğleniyorum.

YAZAR

Mustafa AYGÜN

GÖRSEL YÖNETMEN

İhsan SONDOĞAN

GRAFİK-TASARIM

Seren ÖNBAY - Meltem YÜKSEL

BASIM YERİ

İhlas Gazetecilik A.Ş. (0212 454 30 00)

ARI

Osmangazi Mah. Gazi Cad. No:1 Kıraç - Esenyurt/İSTANBUL
Tel: 0212 879 20 60 - Faks: 0212 879 20 70 - www.ariyayin.com
info@ariyayin.com -   /ariyayin

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım,
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak, toprağı sıksan şüheda.
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar, ki şehadetleri dinin temeli,
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecdile bin secde eder, varsa taşım,
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruhumücerret gibi yerden naaşım,
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Mehmet Akif ERSOY

İÇİNDEKİLER

KONU 1 - Sözcükte Anlam	04-12
KONU 2 - Sözcükler Arası Anlam İlişkileri	13-24
KONU 3 - Cümlede Anlam.....	25-44
KONU 4 - Deyimler ve Atasözleri.....	45-56
KONU 5 - İsim Çekim Ekleri.....	57-66
KONU 6 - Sözcükte Yapı	67-74
KONU 7 - İsim (Ad).....	75-90
KONU 8 - Sıfat (Ön Ad)	91-102
KONU 9 - Zamir (Adıl)	103-112
KONU 10 - Geçiş ve Bağlantı İfadeleri	113-118
KONU 11 - Edat, Bağlaç, Ünlem	119-128
KONU 12 - Metinde Anlam.....	129-178
KONU 13 - Sözel Mantık ve Muhakeme	179-194
KONU 14 - Yazım Kuralları.....	195-224
KONU 15 - Noktalama İşaretleri	225-252
KONU 16 - Söz Sanatları	253-260
KONU 17 - Metin Türleri ve Şiir Bilgisi	261-272
KONU 18 - Görsel, Grafik, Tablo ve Kroki Okuma.....	273-300
Cevap Anahtarı.....	304

Sevgili Öğrenciler,

Kitabımızı hazırlarken **"İyi bir kaynak kitapta neler olmalı?"** sorusunu sorarak işe başladık. Bu soruyu yılların tecrübesiyle cevaplandırdık. Elinizde tuttuğunuz Türkçe Defterim adlı eser, işte tam da bu sorunun cevabıdır.

Bir **"öğretmen hassasiyetiyle"** hazırlanmış eserimizde güncel, kaliteli, odak noktaya hedeflenmiş, teknolojiye ve yeni nesle ayak uydurabilen cümleler bulacaksınız.

Bir dersi anlamamız ve kavramamız için size neler gerekir?

1. Konu anlatımı
2. Konu etkinliği
3. Konu testi

İşte sizlere **üçü bir arada** bir eser sunuyoruz.

Önce konu anlatımlarıyla konuyu öğrenecek, kısa notlarla konudaki dikkat edilecek noktaları hatırlayacaksınız. Daha sonra, öğrendiklerinizi kısa bellekten uzun belleğe aktarmak için pekiştirme etkinlikleri yapacaksınız. En sonunda da ne kadar öğrendiğinizi testlerle ölçeceksiniz.

Türkçe dersinin hedefleri; okuyabilen, eleştiren, yorumlayan, okuduğunu anlayan, anladığını çözümlen bireyler yetiştirmektir. Bu hedeflere, bu kaynakla çok daha kolay ulaşacaksınız.

Bu çalışmamız, yüz yüze ve canlı derslerinizde elinizden düşürmeyeceğiniz **"olmazsa olmaz"** bir kaynak olacaktır.

Hepinize başarılar dileriz.

Mustafa AYGÜN
(Eğitimci - Yazar)

KİTAPIMIZDA NELER VAR?

METİNDE ANLAM **konu 12**

Okuduğunuz metinlerde üzerinde durulan "bilgi, sorun veya durum" metnin konusunu oluşturur.

Bir metnin konusunu anlayabilmemiz için metnin tamamını okumamız gerekir.

Notlarım

1 Metinde Konu **11 Metinde Yapı**
2 Metinde Başlık **a. Metnin Bölümleri**
3 Metinde Anahtar Sözcük **b. Metnin Oluşturma**
4 Metinde Ana Fikir **c. Metnin Tamamlama**
5 Şiirde Ana Duygu **d. Metnin Bölme**
6 Metinde Soru-Cevap **e. Metne Cümle Ekleme**
7 Metinde Duyular **f. Metinde Akışı Bozan Cümle**
8 Metinde Dil ve Anlatım **g. Metinde Anlatıcı Türleri**
9 Metinde Karşılaştırma **h. Metinde Hikâye Unsurları**
10 Metinde Karakter **i. Metinde Duygular**

1. Metinde Konu
 • Yazarın üzerinde durduğu olay, durum ya da düşünce metnin konusunu oluşturur. Şiir için de aynı durum söz konusudur.

Metinde konunun temel özellikleri şunlardır:
 • Metnin tamamını kapsar.
 • Metinde üzerinde durulan olay, durum ya da kavramdır.

Metnin konusuyla ilgili başlıca soru kalıpları şu şekildedir:
 • Yazar bu metinde neyden bahsediyor?
 • Yazar bu metinde ne anlatıyor?
 • Yazar bu metinden neyden yakınıyor?
 • Bu metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?
 • Bu metinde aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?
 • Bu metinde ele alınan konu aşağıdakilerden hangisidir?

ÖRNEK
 • Geçmişte yapılan bir araştırmada bir fil sürüsü incelenmiş. Bu sürünün içinde yarıralı bir fil varmış. Bu fil, arkadaşları kadar hızlı yürüyemiyormuş ama arkadaşları onu geride bırakmamış. Yalnız kalmasına izin vermemişler ve hep onun hızında yürümüşler.
 Metnin Konusu: Fillerde arkadaşlık

Türkiye CO2 Sınavı! **CARI** **6. SINIF TÜRKÇE DEFTERİM 131**

- Konunun kazanımına ait başlıklar "Kavram Haritaları" ile verilmiştir.
- Detaylı "Konu Anlatımı"na yer verilmiştir.
- Konu anlatım bölümü "Bil Bakalım!" ve "Notlarım" ile zenginleştirilmiştir.

METİNDE ANLAM **konu 12**

ETKİNLİK-1

Aşağıdaki metinlerin konusunun doğru verildiği kutucuğu bularak işaretleyiniz.

1 Müzik terapi II. Dünya Savaşı sırasında, yaralı askerlerin kaldiği hastanelerde müzikli uygulamaların kullanımı ile başlamıştır. Müziğin hastaların iyileşme sürecindeki etkileri fark edilince eğitimli müzik tedavi uzmanlarının gerekliliği doğmuştur. Bu sayede müzik terapi denilen sistematik bir disiplin alana ortaya çıkmıştır.

Müzik terapinin nasıl başladığı Müzik terapinin ne olduğu

2 Acil tedavi, bu konuda ehliyetli kişilerce sağlık merkezlerinde gerekli tıbbi donanım ve ilaçlarla yapılan müdahalelerdir. İlk yardım ise bu konuda eğitim almış herkesin olayın olduğu yerde bulabildiği malzemeleri kullanarak yaptığı hayat kurtarıcı müdahaledir.

Acil tedavi ve ilk yardım arasındaki fark Hayat kurtarıcı müdahaleler

3 Dünya genelinde her yıl binlerce insan doğal afetler nedeniyle can ve mal kaybına uğramaktadır. Afet yönetiminin başlıca amacı ve görevi afetlerde can ve mal kayıplarını azaltmak, halkı gerek doğal gerekse teknolojik ve insan kaynaklı afetlerden korumaktır.

Afet yönetiminin amacı Doğal afetlerin sonuçları

4 İlk kez 19. yüzyılda Avrupa'da Alp Dağlarında yapılmaya başlanan dağcılık sporu; farklı zorluklardaki dağlara, farklı tırmanış teknikleri uygulanarak yazın ve kışın yapılan bir spor dalıdır. Dağcılık, Alplerde başladığı için Alpinizm olarak da anılmaktadır.

Dağcılığın tarihçesi Dağcılığın ne olduğu

132 6. SINIF TÜRKÇE DEFTERİM CARI Türkiye CO2 Sınavı!

Konu, kazanıma uygun "Etkinlikler"le pekiştirilmiştir.

METİNDE ANLAM **TEST 12**

1 Kurtuluş Savaşı'nın ardından Atatürk; Mimar Sinan'ın, Barbaros'un, Fatih Sultan Mehmet'in heykellerinin yaptırılmasını istemiştir. Ancak, bu istiağına büyük adımların sanatı eserleriyle ebediye ilâleceğine olan inancını ifade etmiştir. Daha sonra sanatçı yetişirilmesi için adımlar atılmış. Güzel Sanatlar Akademisi yeni binaya kavuşturulmuş; yetenekli gençler resim, heykelt ve müzik öğrenimi için Avrupa'ya gönderilmiş; 1937 yılında Atatürk'ün emriyle Resim ve Heykelt Müzesi açılmıştır.

Bu metnin başlığı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Sanat Alanındaki Gelişmeler
 B) Türkiye'de Heykeltçilik
 C) Atatürk ve Sanat
 D) Sanatın Önemi

2 Bilim, insanlığın kendini ve çevresini tanıma isteğinden doğmuştur. Gökyüzünün derin maviklerinden süzülüp gelen yakıcı ışıklar, gecelemin gömülü beyazlığındaki Ay'ın parlaklığı, cakan şimşekler, engin denizler ilk insanları hayranlıkla karşılayan bilimlerin uçurumuna sürüklemiştir. Çevresinde olup bitenleri öğrenmek isteyen insan, zekasını işletmiş ve kendine göre birtanım gerçeklere ulaşmaya çalışmıştır. Bilimin amacı gerçeği bulmaktır. Olayların nedenini, faydası ve zararını, sonuçlarını öğrenme içgüdüydür ki ilk çağlardan bu yana insan zekasını sürekli bir araştırma ve incelemeye yöneltmiştir. Bu araştırmalar uygarlığın gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metnin anahtar sözcüklerinden biri olamaz?

A) Gerçek B) Bilim
 C) Zeka D) Gökyüzü

3 Gelişen teknoloji ile birlikte fotoğraf sanatlarında da hızlı bir ilerleme kaydedildi. Teknolojinin fotoğraf makineleri üzerindeki etkisi bu sanatı daha farklı boyutlara taşıdı. Birçok insan fotoğrafçılığın gelişimiyle resim sanatının geri planda kalacağı ve zamanla değerini yitireceğini düşünmeye başladı bile. Nasil bir değişim göstereceğini etbette ilerleyen zamanlarda göreceğiz.

Başılıca aşağıdaki cümlelerden hangisi getirtilse yazarın bu düşünceye katılmadığı anlamı çıkarılabilir?

A) Teknolojik gelişmelere tepki vermeden, gelişime ayak uydurmayan her alan unutulmaya mahkumdur.
 B) Birbirinden çok farklı temelle sahip olan bu sanat dallarının birinin gelişiminin diğerini yok edeceğine düşünmek okuyucu yanlıdır.
 C) Bazı sanat dallarının ilmini doldurup bilhissiz tozlu raflarında yerini aldığını düşünürsek bu olasılığın da gerçekleşmesi mümkündür.
 D) Sanatçılar bunun olmayacağına söylediler de her şeyin değişip geliştiği bu çağda her ihtimal göz önünde bulundurulmalıdır.

4 Köpken kişiye değişiklik gösterse de hepimiz odaklanma becerisine sahibiz. (ii) Kiminiz uzun süre odaklanamaz bir biçimde çalışabilirken kiminiz çok daha kısa bir süre odaklanmayı sürdürür. (iii) Dikkatinizi kaybettikten sonra, ilgilenmeniz gereken konuya ilgilenemeyebilir ya da kendinizin dalgınlık içerisinde başka bir şey düşünürken bulabilirsiniz. (iv) Psikoloji biliminin gelişmesi ile birlikte odaklanma üzerine yapılan araştırmaya sayısında da büyük bir artış oldu. (v) Sözün de böyle hissettirdiğiniz zamanlar olabilir mesela aklınız durtup dururken önceki gün evde yapılan kurabiyelerden kalıp kalmadığına ya da hafta sonu yapacağınız piknikte oynayacağınız oyunlara takiliverir.

Bu metinde numaralanmış cümlelerden hangisi anlatımın akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV

5 Çocukların yaptığı resimler eşsiz birer sanat eseridir. İspanyol bir tasamacı, çocukların kâğıt üzerine yaptığı resimleri üç boyutlu yazıcılar sayesinde küçük birer heykelt dönüştürüyor. Tasarımcı önce resimleri bilgisayara yükliyor. Sonra bilgisayarda bu resimlerin üç boyutlu modellerini oluşturuyor. Ardından da üç boyutlu yazıcı aracılığıyla bu modellerin küçük boyutlardaki heykellerini üretiyor. Ancak kullanılan malzemeden dolayı ortaya çıkan heykeltler hayli kırılgan oluyor.

Bu metne getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilgisayarın Faydaları
 B) Kâğıttan Heykelt
 C) Resim Sanatı
 D) Kırılgan Eserler

Öğrenme düzeyini ölçmek için kazanıma uygun "Konu Testleri"ne yer verilmiştir.

METİNDE ANLAM **TEST 13**

6 Ayşe bu kitabı alırken boş zamanlarında okumak diye düşünmüştü fakat okumaya başlınca içinde oyle bir ferahlık hissetti ki onu elinden bırakamadı ve her gün okumaya başladı.

Bir gece yine kendini okumaya kaptırmış ki kitabın sayfaları arasında soluk renkte yazılmış kibar bir cümle dikkatini çekti.

Kim zamanlar kendini oyle kaptırmıyor ki lambada gaz bitmiş hâlde kitabı elinden bırakmıyordu.

Cümlede "Bana gelen ve sözlerini dinleyen ve yapan arzu ettiği yere doğru yükselcektir" yazıyordu.

Ayşe hem heyecanlı hem tedirgin içinde kitabın diğer sayfalarında da buna benzer yazılar olup olmadığını araştırmaya koyuldu. Gece neredeyse sabaha varacaktı ama kız hâlâ bir iz, bir işaret arıyordu.

Her cümlesi farklı bir renkle gösterilen bu metin ikiye bölünmek istense hangi renkle gösterilen cümle ikinci metnin ilk cümlesi olur?

A) Mavi B) Sarı
 C) Turkuaz D) Yeşil

7 Zamanın birinde bir tarlada yabani bir ot bitmiş. Tarla sahipleri yabani ot yok etmek için boyuna biçmişler. Bu yüzden ot çoğaldıkça çoğalmış. Günün birinde iyi kâşpı, bilgün bir çiftlik sahibi bu tarlanın sahiplerini ziyaret etmiş. Onlara bu yabani otu biçmemelerini, otun bu yüzden çoğaldığını, onu kökünden sökmek gerektiğini söylemiş.

Bu metin anlam bütünlüğü göz önünde bulundurulduğunda aşağıdakilerden hangisi ile tamamlanamaz?

A) Fakat tarla sahipleri bu iyi kâşpı adamı değil diğer köylüleri dinlemeyi tercih etmiş.
 B) Bilge kişilerin önerisini dinlemeden görsekte de dertlerine bir çare bulmuşlar.
 C) Yabani otlan çoğaltmak bu köyde bir gelenek hâline gelmiş.
 D) Tarla sahipleri adamın bu sözlerinin doğru olup olmadığını araştırmaya karar vermişler.

8

I.	Koyun içinde güzelliği dört yana ulaştırıp peneccek bir kız yaşarmış.
II.	Gelin görün ki kızmız isteyenlerin hiçbirine otumla yanıt vermez böylelikle günler, aylar, yıllar göüp gidermiş.
III.	Evvel zaman içinde kalbur saman için deyken Safranbulu'nun yakınlarında bulunan bir köy varmış.
IV.	Bu kız büyüyüp de gelinlik çağına gelince ününü duyular ülkenin dört bir yanından onu istemeye gelmişler.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir metin oluşturulmak istense doğru sıralama nasıl olur?

A) I - IV - II - III B) I - II - III - IV
 C) III - I - IV - II D) III - I - II - IV

133 6. SINIF TÜRKÇE DEFTERİM CARI Türkiye CO2 Sınavı!

Öğrenme düzeyini ölçmek için kazanıma uygun "Konu Testleri"ne yer verilmiştir.

konu

1

SÖZCÜKTE ANLAM

Bir sözcük, birden fazla alanda terim olabilir.

- Sözcüğün **kökü** → Türkçe
- 4'ün **kökü** → Matematik
- Bitkinin **kökü** → Fen Bilimleri

Bir sözcüğün terim olup olmadığı kullanıldığı cümleye göre değişir.

- Tahtaya bir **doğru** çizelim. (Terim anlam)
- Söylediği şey çok **doğru**. (Terim anlamda değil.)

Notlarım

3. Terim Anlam

» Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere **terim anlam** denir.

ÖRNEK

- Suflörümüz size sahne arkasından yardımcı olacak. “Suflör” tiyatrodaki kullanılan bir terimdir.

ETKİNLİK - 2

Aşağıdaki terimleri ait oldukları alana yazınız.

sol anahtarı, pansuman, sahne, gol, problem, penaltı, çarpma, serum, nota, suflör, taç, aç, ameliyat, piyano, skeç

Tiyatro			
Müzik			
Tıp			
Matematik			
Futbol			

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili terimleri ilgili olduğu alana yazınız.

1. Çocuklar, atmosferin kaç katmanı vardı?
2. Salı günü derste flütlerimiz yanımızda olacaktı.
3. Müzisyenler, telli çalgılarda sürekli akort yapıyorlar.
4. İşlem önceliğine dikkat etmezseniz soruyu yanlış çözersiniz.
5. Ofsayt kuralı olmasa en az beş atmıştık size.
6. Yarışmaya kendi bestesi ile katılıp jürinin beğenisini kazandı.
7. Bugün derste üçgenin iç açıları öğrendik.
8. Boyutları 1.000 km² yi aşmayan küçük gezegenlere asteroid denir.
9. Takımımız maçı yaptığımız bloklarla kazandı.
10. Çarpım tablosunu öğrenirseniz bölmede de rahat edersiniz.

Spor

Matematik

Müzik

Uzay

.....
.....
.....
.....

ETKİNLİK - 4

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcükler gerçek anlamdaysa “G”, mecaz anlamdaysa “M” yazınız.

1. (....) Öğretmen konuyu tekrar etmeyen öğrencilere kızdı.
2. (....) Yıllardır görmediğim arkadaşım ile koyu bir sohbeta daldık.
3. (....) Oyuna yetişemeyince hepimizin bileti yandı.
4. (....) Bugün toplantıda bize çok ağır sözler söyledi.
5. (....) Güneyden esen rüzgâr soğuğu kırdı.

ETKİNLİK - 5

Aşağıdaki ifadeler doğruysa “D”, yanlışsa “Y” yazınız.

1.	“Sokakta <u>keskin</u> bir kömür kokusu var.” cümlesinde altı çizili sözcük mecaz anlamdadır.	
2.	“ <u>İnce</u> davranışlarıyla hepimizin gönlünü fethetti.” cümlesinde altı çizili sözcük gerçek anlamdadır.	
3.	“Türkçede dize sonlarındaki ses benzerliklerine <u>kafiye</u> denir.” cümlesinde altı çizili sözcük terim anlamdadır.	
4.	“Hava bugün oldukça <u>sıcaktı</u> .” cümlesinde altı çizili sözcük mecaz anlamdadır.	
5.	“Olayları olduğu gibi göremiyor sanki gözüne <u>perde</u> inmiş.” cümlesinde altı çizili sözcük terim anlamdadır.	
6.	“Ayşe Hanım çok <u>zeki</u> biridir.” cümlesinde altı çizili sözcük gerçek anlamdadır.	

ETKİNLİK - 6

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldıklarını uygun alana işaretleyiniz.

	Cümleler	Gerçek	Mecaz	Terim
1.	Fen bilgisi dersinde <u>hücre</u> konusunu işledik.			
2.	Hasan’a bakarak <u>acıyla</u> gülümsedi.			
3.	Yasin’in getirdiği çanta çok <u>ağırdı</u> .			
4.	Babam dişine <u>köprü</u> yaptırmak için hastaneden sıra aldı.			
5.	Sonra Ayla’nın <u>kırılmış</u> , titrek sesi duyuldu.			
6.	Ali, bir salatalık bulmuş; yeni çıkan <u>dişleri</u> ile yemeye çalışıyordu.			
7.	Yazılıda <u>üçgenler</u> konusundan soru çıkmadı.			
8.	Yan dönüp duvardaki aynaya <u>daldı</u> .			
9.	Gidip parmağının ucu ile çiçeğe <u>dokundu</u> .			
10.	Hakem, maçta rakip takıma iki <u>penaltı</u> verince seyirciler çıldırdı.			
11.	Oğlu mavi gözlerini parlatarak tatlı <u>tatlı</u> gülüyordu.			
12.	Paralel ve <u>meridyenler</u> sayesinde ülkelerin konumlarını biliyoruz.			
13.	Üzerinde mavi renkli <u>temiz</u> bir gömlek vardı.			
14.	Otobüsü kaçırdığı için uçak bileti de <u>yanmıştı</u> .			

İşitme

Tatma

Görme

Koklama

Dokunma

Notlarım

4. Somut Anlam

» Beş duyu organımızın herhangi biriyle algılayabildiğimiz veya kavrayabildiğimiz anlamları ifade eden sözcüklere **somut anlamlı sözcükler** denir.

ÖRNEK

- Hava biraz serinledi, eve gidelim. (Dokunma duyu organımız, deri)
- Biberin **acısından** ağızım yandı. (Tatma duyu organımız, dil)
- Mis gibi lavanta **kokusu** alıyorum. (Koku alma duyu organımız, burun)
- Müziğin **sesini** biraz kısar mısınız? (Duyma duyu organımız, kulak)
- Yağmur, **ince ince** yağıyordu. (Görme duyu organımız, göz)

5. Soyut Anlam

» Beş duyu organımızın herhangi biriyle algılayamadığımız veya kavrayamadığımız anlamları ifade eden sözcüklere **soyut anlamlı sözcükler** denir.

ÖRNEK

- Olanları anlatmaya **cesaret** edemiyordu.
 - Depremde **korku** dolu anlar yaşadık.
 - **İnsanlık**, ihtiyacı olanlara yardım etmektir.
 - Dün seni yine **rüyamda** gördüm.
- » Duyu organlarımızın hiçbirleriyle algılayamadığımız, kavrayamadığımız için “**cesaret, korku, insanlık, rüya**” sözcükleri soyuttur.

ETKİNLİK -7

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcükleri inceleyerek uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Cümleler	Somut	Soyut
1.	İçindeki <u>öfke</u> zamanla azalacak diye bekliyorduk.		
2.	Yemeğin <u>kokusu</u> odanın her yanını sarmıştı.		
3.	<u>Heyecanımı</u> kimseye belli etmemeye çalışıyordum.		
4.	O kadar <u>soğuktu</u> ki dişlerim birbirine çarpıyordu.		
5.	Bu bahçenin elmaları oldukça <u>tatlıydı</u> .		
6.	Bu devirde <u>insanlık</u> kalmamış artık.		
7.	Çocuk, <u>rüyasında</u> gördüklerini babasına anlattı.		
8.	Bahçedeki <u>ağacın</u> meyveleri olgunlaşmıştı.		
9.	Yapılan <u>iyilikler</u> hiçbir zaman karşılıksız kalmaz.		
10.	Pencereden gece lambasının fersiz <u>ışığı</u> süzülüyor.		
11.	Bir yandan da hastalanırım diye çok <u>korkuyordu</u> .		
12.	<u>Düşüncemi</u> annemle paylaştım, o da mantıklı buldu.		

SÖZCÜKTE ANLAM

6. Çok Anlamlılık

» Bir sözcüğün birden çok anlamı ifade edecek şekilde kullanılmasına çok anlamlılık denir.

ÖRNEK

Tut(mak) sözcüğünü ele alalım:

- İki şeftali, bir kayısıyı tek eliyle tutuyordu. (Elinde bulundurmak)
- Biraz toz olsa mendilini burnuna tutar. (Yaklaştırmak)
- Verdiği sözü tutmuş, vaktinde gelmişti. (Yerine getirmek)
- Bu akşam tut ki elektrik kesildi, ne yapacağız? (Farz etmek, varsaymak)
- Aldığım ürünler bin lira tuttu. (Para toplamı, değeri olmak)
- Bu yaştan sonra eli ayağı tutsun, işini yapsın yeter. (İş görebilmek)
- Öksürüğüm tuttu, uyuyamadım. (Aralıksız devam etmek)
- Herkes aklından bir sayı tutsun. (Bir şey düşünmek)

ETKİNLİK - 8

Aşağıdaki cümlelerde “kır(mak)” sözcüğü farklı anlamlarda kullanılmıştır. Anlamlar ile cümleleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

	Cümleler		Anlamları
1.	Akşama kadar tarladaki taşları kırdık.	Bir şeyin fiyatını azaltmak, indirmek.
2.	Onun akşamki sözleri kalbimi kırdı.	Vücut kemiklerinden birini parçalamak.
3.	Un yapmak için değirmene gidip buğdayı kırdırdık.	Öldürmek, yok olmasına neden olmak.
4.	Parkta oynarken kolunu kırmış.	Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek.
5.	Dün yağın kar soğuğu biraz da olsa kırmıştı.	Gücünü, etkisini azaltmak.
6.	Önüne birden köpek çıkınca direksiyonu sağa kırdı.	Tahılı iri ve kaba öğütme.
7.	Bu yıl buğday üretimi fazla olunca fabrika fiyat kırdı.	Hareket durumundaki canlının veya taşıtın yönünü değiştirmek, çevirmek, döndürmek.
8.	Hızlı bir şekilde bulaşan hastalık bütün tavukları kırdı.	1	Sert şeyleri vurarak veya ezeerek parçalamak.

Türkçedeki sözcüklerin çok anlamlı olması dilimizin aynı zamanda ne kadar zengin olduğunun da göstergesidir.

Sözcüklerin anlamlarına Türk Dil Kurumuna ait olan sözlükten veya <https://sozluk.gov.tr> web sitesinden bakabilirsiniz.

ETKİNLİK - 9

Aşağıdaki öğrencilerin kurmuş oldukları cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldıklarını örnekteki gibi yazınız.

1. <p><u>Boş</u> sözlerini dinlemiyorum artık.</p> <p>(... Meczaz anlam ...)</p>	4. <p>Tenceredeki yağ, patatesleri pişirmek için yeterince <u>kızgın</u>.</p> <p>(.....)</p>	7. <p>Sorularımı <u>yuvarlak</u> cevaplarla geçiştirdi.</p> <p>(.....)</p>
2. <p>Havalar <u>soğuk</u> olduğundan toprak iyice sertleşmiş.</p> <p>(.....)</p>	5. <p>Yüzündeki tebessüm içimizi <u>ısıttı</u>.</p> <p>(.....)</p>	8. <p>Çiçekler susuzluktan <u>kurudu</u>.</p> <p>(.....)</p>
3. <p>Her akşam sütlü kahve <u>içeriz</u>.</p> <p>(.....)</p>	6. <p>Hiçbir işte <u>dikiş</u> tutturamıyor.</p> <p>(.....)</p>	9. <p>Sonunda babasından izin <u>kopardı</u>.</p> <p>(.....)</p>

ETKİNLİK - 10

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangi anlamlarda kullanıldıklarını ilgili kutucuğa işaretleyiniz.

1. Yapmayı planladığımız tatili, abimin ayağı kırıldığı için sonraki yıla bıraktık.

Ertelemek

Eldeğini tutmamak

2. 3.000 m koşusunda Recep, Ahmet'i bitime 200 m kala geçti.

Başka yere gitmek

Üstünlük sağlamak

3. Yarışmanın ilk turunda ayağı takılıp düşünce cesareti kırdı.

Cesareti yok olmak

Kırgınlık duymak

4. Pazarlıkta aracın fiyatını bin lira daha indim ama ona yine de pahalı geldi.

Fiyatı düşürmek

Değeri düşmek

5. Hakemin haksız penaltısına bozulan oyuncu uzun süre sakinleştirilemedi.

Bozma işine konu olmak

Bir şeye kızmak, içermek

6. İyi yapmıyorsunuz, çocuğu çok azarlıyorsunuz.

Davranmak

Gerçekleştirmek

1. • Alara Çayı, Kargı Çayı ağaçları yüzdürerek götürmek için yararlanılan ırmaklardır.
• Kutsal emanetleri at sırtında Medine'ye götürmek için hareket ettiler.
• Kütüphanede işimiz bitince koluma girerek beni evime kadar götürdü.
• Bu işlemde artılar eksileri götürüyor ayrıca işlem önceliğine de dikkat etmelisin.
“Götürmek” **sözcüğü bu cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?**
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2. Hasan Mahir: Cevat vaktin var mı bugün?
Cevat: Var, boşum.
Bu diyalogda altı çizili sözcüğün cümle içinde kazandığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?
A) Cumartesi bugün, şimdi artık boşum.
B) Arka tarafta boş koltuklar vardı.
C) Boş söz konuşma, insanları çekiştirme.
D) Boş bulundum “Kimin bu mısralar?” diye soracak oldum.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gerçek anlamda kullanılmıştır?**
A) Kardeşim dikkat etmeyince elindeki boş bardağı düşürdü.
B) Kuru vaatlerle bizi kandıramazsın, diye söyleniyordu.
C) Yeni okuldaki arkadaşlarına birkaç günde ısındı.
D) Yaşlı kadın, kötü haberi duyunca yıkıldı.

4. Aşağıdaki tabloda altı çizili sözcüklerin beş duyumuz ile algılanıp (somut) algılanmamasına (soyut) göre işaretlemeler yapılmıştır.

	Cümle	Soyut	Somut
1.	Çocuğa verilebilecek en güzel şey <u>zamandır</u> .	X	
2.	Kara kalem <u>resim</u> yapmayı seviyorum.		X
3.	<u>Fikirler</u> ordulardan daha güçlüdür.		X
4.	<u>Dürüstlük</u> pahalı bir mülktür.	X	

Buna göre kaç numaralı cümlede yanlış bir işaretleme yapılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

5. 1. Haberleri kısa yoldan öğrenmek için radyo dinlemeyi bir alışkanlık hâline getirmişti.
2. Korodaki öğrenciler türkünün nakarat bölümünü hep bir ağızdan okudular.
3. “Kaşağı” hikâyesindeki ana fikir, dürüstlüğün önemini çok acı bir şekilde vurgulamaktadır.
4. Bir anne çocuklarının artık çocuk olmadığını asla fark edemez.

Numaralanmış cümlelerden hangilerinde “bilim, sanat, spor veya bir mesleğe özgü olarak kullanılan sözcük” vardır?

- A) 1 ve 2 B) 2 ve 3
C) 1 ve 3 D) 2 ve 4

6. Ölüdeniz Muğla'nın en güzel deniziymiş.

Etrafında karalar olan bir göl gibi ama denizle
II

bağlantılı. Denizle o güzel çam ağaçları birleşince ortaya çıkan o muhteşem kokuyu hissedersiniz
bayılırsınız. III

IV

Bu metinde numaralanmış sözcüklerden hangisi gerçek anlamının dışında kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

7.

Gurbet o kadar acı
I

Ki ne varsa çimde
II

Hepsi bana yabancı
III

Hepsi başka biçimde
Eriyorum gitgide
IV

Kemalettin KAMU

Numaralanmış dizelerin hangilerinde altı çizili sözcük mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve IV

8. “İyi” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “Gülseren, kitap basıldığında gerçekten iyi para kazandı.” cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Nalan Hanım, kibirli yöneticiye iyi cevap verdi.
B) Bu kumaş, mezuniyet elbisesi için iyidir.
C) Dün akşam köyümüze iyi yağmur yağdı.
D) Benden iyi komşu mu olur, değil mi?

9. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi gerçek anlamının dışında kullanılmıştır?

- A) Yüksek ateş, kalbi ve solunum sistemini hızlandırır.
B) Sahil kenarında kamp ateşi yakıp şarkılar söyledik.
C) Çiminde vatan ve millet aşkının ateşi tutuşmuştu.
D) Düşman askerlerinin top ateşi sabaha dek sürdü.

10. “Bitmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Nihayet ev temizlendi ama ben de bittim.
B) Bankada sıra bize yaklaşacakken mesai bitti.
C) Zavallı çocuk hastalıktan incelmış, bitmiş.
D) Macera ve polisiye tarzı romanlara biterim.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yay ayrıç içinde verilen anlam özelliği ile uyusmamaktadır?

- A) Yarın akşam kardeşimle İstanbul’a uçuyoruz. (Gerçek)
B) Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak. (Mecaz)
C) İhlara Vadisi’nde yumuşak hava koşulları hüküm sürer. (Mecaz)
D) Etrafta bir yaprak bile kımıldamıyordu. (Gerçek)

12.

- Rahat bir biçimde oturmak
- Eşyayı yerli yerine koymak
- Bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak

“Yerleşmek” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde verilen anlamlarından herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) Güven Sokak’ta bir apartman dairesine yerleşti.
B) Şerife teyzenin oğlu, iletişim ve habercilik bölümüne yerleşmiş.
C) Padişah derin bir nefes aldı, minderli hasır koltuğa iyice yerleşti.
D) On gün önce taşındık, hafta sonları elbirliğiyle çalıştık ama hâlâ yerleşemedik.

konu

2

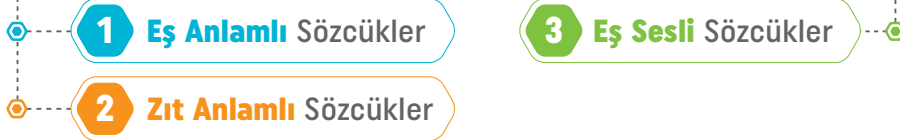
SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

Notlarım...

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

1. Eş Anımlı (Anlamdaş) Sözcükler

» Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere eş anlamlı (anlamdaş) sözcükler denir.

ÖRNEK

- doktor & hekim
- vakit & zaman
- menfaat & çıkar
- yurt & vatan
- derece & aşama
- misafir & konuk

ÖRNEK

- Mühim bir konuda sana danışmak istiyorum. (önemli)
- Seni uygun olduğumda ararım. (müsait)

ETKİNLİK - 1

Aşağıdaki panoda verilen sözcüklerin eş anlamlarını bularak örnekteki gibi eşleştiriniz.

1. düzey 5. ant 9. rey 13. kılavuz

..... seviye

2. uzak 6. emniyet 10. maaş 14. içten

.....

3. hisse 7. zelzele 11. yetenek 15. lider

.....

4. yüzyıl 8. hatıra 12. lisan 16. yapıt

.....

Türkçede her sözcüğün eş anlamlısı yoktur.

Örnek:

- Yut(mak)
- Perde

Eş anlamlı sözcükler aynı cümlede kullanılırsa anlatım bozukluğu olur.

Örnek:

- Vatanımızı, yurdumuzu canımız pahasına savunuruz.

Cümlede bir sözcüğün yerine eş anlamlısının kullanılması, cümlenin anlamında bir değişikliğe yol açmaz.

Örnek:

- Olayların gizemi çözülüyor.
- Olayların sırrı çözülüyor.

Notlarım

Dilimizde her sözcüğün zıt anlamlısı yoktur.

Örnek:

- ağaç
- çiçek

Bir sözcüğün zıt anlamlısı, cümledeki kullanımına göre değişebilir.

Örnek:

- Ağır eşya taşıma.
Zıt anlamı "hafif"tir.
- Ağır yürür müsün?
Zıt anlamı "hızlı"dır.

Notlarım

2. Zıt (Karşıt) Anımlı Sözcükler

» Anlamca birbirinin tam tersi olan sözcüklere zıt (karşıt) anlamlı sözcükler denir.

ÖRNEK

- Vergi dahil fiyatı söylemesi gerekiyor. (hariç)
- Seyrek saçlarıyla dikkat çekiyordu. (sık)

ETKİNLİK - 2

Aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını bularak karşılarına yazalım.

	Cümleler	Zıt Anlamlısı
1.	Marketler, bazı ürünlerde ciddi <u>indirim</u> yapmışlar.	
2.	Zaferin bütün <u>neşesi</u> bu ihtiyardıydı.	
3.	Evin <u>batı</u> yönünden güzel bir göl görünüyordu.	
4.	<u>Bayat</u> ekmek severim ben, kilo aldırılmaz.	
5.	<u>Tüketici</u> toplum olmaktan bir an önce vazgeçmeliyiz.	
6.	Tablolarımda daha çok <u>mat</u> renkler kullanıyorum.	
7.	<u>Ucuz</u> alacak kadar zengin değilim, anlamlı bir sözdür.	

UYARI

» Bir sözcüğün olumsuz ile zıt anlamı birbirine karıştırılmamalıdır.

Sözcük	Olumsuz	Zıt Anlamlısı
tatlı	tatsız	acı
gel(mek)	gelme(mek)	git(mek)
aynı	aynı değil	farklı
borçlu	borçsuz	alacaklı

UYARI

» Sözcüklerin zıt anlamlı olabilmesi için her ikisinin de gerçek ya da mecaz anlamlı olması gerekir.

ÖRNEK

- **Karanlık** olmadan eve gidelim.
- Hava **aydınlık**, yola çıkabiliriz.

Bu cümlelerde "aydınlık" ve "karanlık" sözcükleri gerçek anlamda ve birbirine zıt olarak kullanılmıştır.

- **Soğuk** günlerde hasta olmamak için sıkı giyinmelisiniz.
- Yeni taşındığımız apartmanda komşular çok **sıcak** davrandı.

Bu cümlelerde "soğuk" sözcüğü gerçek anlamda, "sıcak" sözcüğü ise mecaz anlamda kullanılmıştır. Bu yüzden bu sözcükleri zıt anlamlı sayamayız.

ETKİNLİK - 3

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin zıt anlamlılarını daire içine alınız.

1. Islak yerleri kuru bir bezle güzelce silelim.
2. Siniri bozulmuştu, bir ağlayıp bir gülüyordu.
3. Size kolay gelen bir soru, başkasına zor gelebilir.
4. Cesur insanların korkak insanlardan en büyük farkları karakterleridir.
5. Bu devirde kimin dost, kimin düşman olduğunu bilemezsin.
6. Aşağı yukarı iki saat içinde AKUT ekipleri sayesinde kurtulduk.
7. LGS'de bilmediğiniz soruyu boş bırakın çünkü üç yanlış bir doğruyu götürüyor.
8. Bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış.
9. Yazın başı pişenin, kışın aşı pişermiş.
10. Ağacın en tepesine tırmanarak çıktı ama merdivenle indi.
11. Zengin malı, fakirin çenesini yorarmış; biz işimize bakalım.

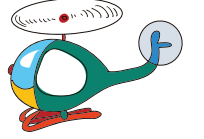

ETKİNLİK - 4

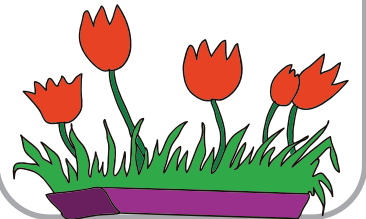
Aşağıdaki sözcüklerin zıt ve eş anlamlılarını bulmacada bularak işaretleyiniz. Kalan harfleri soldan sağa doğru okuyarak anahtar sözcükleri bulunuz.

Uyarı → Eş anlamlısı Eğri → Zıt anlamlısı
Cimri → Zıt anlamlısı Ek → Eş anlamlısı
Özlem → Eş anlamlısı Acımasız → Eş anlamlısı
Olgun → Zıt anlamlısı Acemi → Zıt anlamlısı

İ	L	A	V	E
U	D	Ü	Z	Z
C	A	Y	G	Y
Ö	H	U	A	O
M	A	S	D	İ
E	S	T	D	K
R	R	A	A	A
T	E	L	R	Z
U	T	H	A	M

Anahtar Sözcük

Düzeltilme işareti (^) olan sözcükler; okunuşları, yazılışları ve anlamları farklı olduğu için eş sesli değildir.

Örnek:

- adet – âdet
- yar – yâr
- kar – kâr
- ama – âmâ
- hala – hâlâ

Bil Bakalım!
“Arı” sözcüğü, eş sesli bir sözcük müdür?

- Evet
 Hayır

Notlarım

3. Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler

» Yazılışları ve okunuşları aynı olduğu hâlde anlamları farklı olan sözcüklere eş sesli (sesteş) sözcükler denir.

ÖRNEK

İçtiğimiz “çay”

Küçük dere anlamındaki “çay”

- İsmail dayımın çay içmediği gün yoktur. → İçecek olan çay
- Çaya oltalarımızı attık, balık bekliyoruz. → Küçük dere

ETKİNLİK - 5

Aşağıda eş sesli sözcüklerle ilgili birer cümle kurulmuştur. Siz de sözcüğü eş sesli olacak şekilde cümlede kullanınız.

bel

→ Kilerdeki beli alıp tüm bahçede biraz çalıştım.

1.

bağ

→ Bağa gidersek size taze taze üzüm getiririm.

2.

yüz

→ Bahçemize yüze yakın ceviz ağacı diktik.

3.

dolu

→ Ağaçlar çiçek açtığında dolu yağmasa güzel olur.

4.

koca

→ Bursa’da koca bir çınar ağacı görmüştüm.

5.

ETKİNLİK - 7

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin eş sesli olması için karşısındaki cümlelerden hangisi seçilmelidir? İşaretleyiniz.

1. <u>Kır</u> da top oynadık.	☐ Dayımın saçları kırlaşmaya başladı. ☐ Kır çiçeklerinin kokusu beni mest ediyordu.
2. <u>El</u> elin eşeğini türkü çağırarak arar.	☐ El ile gelen düğün bayram. ☐ Bir elin nesi var, iki, elin sesi var.
3. Geziye bir <u>ben</u> gitmedim.	☐ Ben neden gitmediğimi öğretmenime söyledim. ☐ Yüzümde çıkan benler için doktora gittim.
4. Onun <u>yaş</u> ına gelince askere gideceğim.	☐ Akıl yaşta değil baştadır. ☐ Yüzünü sildiği mendil hâlâ yaştı.
5. Çocukken köyün <u>çay</u> ında yüzerdik.	☐ Çaydan akan sular ovadaki ürünleri suluyordu. ☐ Bugün akşam içtiğimiz çayın demi çok güzel olmuştu.
6. <u>Saz</u> kursuna gitmek istiyorum.	☐ Ozanın çaldığı saz her birimizi farklı yerlere götürmüştü. ☐ Bataklıktaki sazlar bazı canlıların yaşama alanıydı.
7. Yağan <u>dolu</u> meyvelere zarar verdi.	☐ Bardak su ile doluydu. ☐ Dolu bir yağış türüdür.

ETKİNLİK - 8

“Kese, pota, zar, güç, nefis, sele, toka” sözcükleri eş sesli sözcüklerdir. Bu sözcüklerin farklı anlamları aşağıda verilmiştir. Anlamları verilmiş olan eş sesli sözcükleri örnekteki gibi uygun alana yazınız.

- Basketbol kalesi. İçinde maden eritilen kap.
- Öz varlık, kişilik. Pek hoş, çok güzel.
- Küçük torba. Kısa, kestirme yol.
- Yayvan, genişçe sepet. Bisikletin oturulacak yeri.
- El sıkışma. Kadınların saçlarını toplamaya yarayan araç.
- İnce perde ya da örtü. Küp şeklinde ve altı yüzünde, birden altıya kadar benekler bulunan oyun aracı.
- Kuvvet, efor. Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül.

ETKİNLİK - 9

Aşağıdaki soruların cevaplarını bulmacada uygun yerlere yerleştirelim. Renkli karelerdeki harfleri ilgili yerlere yazıp şifreyi bulalım.

1 → 5↓ 2↓ 3↓

15↓

6↓

8↓

7 →

9 → 10↓

11 →

12↓

13↓

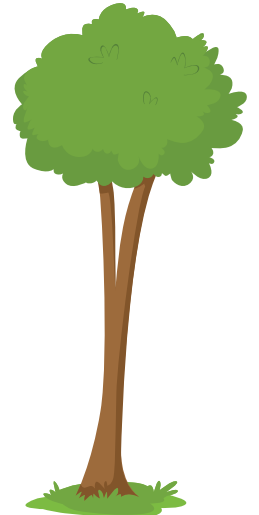
14 →

Şifre:

.....

1. "Cevap" sözcüğünün eş anlamlısı	9. "Cesur" sözcüğünün zıt anlamlısı
2. "İsim" sözcüğünün eş anlamlısı	10. "Ev" sözcüğünün eş anlamlısı
3. "Üretim" sözcüğünün zıt anlamlısı	11. "Sebepl" sözcüğünün eş anlamlısı
4. "Bolluk" sözcüğünün zıt anlamlısı	12. "Hasret" sözcüğünün eş anlamlısı
5. "Eser" sözcüğünün eş anlamlısı	13. "Ender" sözcüğünün eş anlamlısı
6. "Deneyim" sözcüğünün eş anlamlısı	14. "Yabancı" sözcüğünün zıt anlamlısı
7. "Artı" sözcüğünün zıt anlamlısı	15. "İniş" sözcüğünün zıt anlamlısı
8. "Cevap" sözcüğünün zıt anlamlısı	

ETKİNLİK - 10

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların karşısına “D”, yanlış olanların karşısına “Y” yazınız.

1. (.....) “Kant” sözcüğünün eş anlamlısı “delil”dir.
2. (.....) “Çıkmak” sözcüğünün karşıtı “çıkılmamak”tır.
3. (.....) “Kara” sözcüğü eş seslidir.
4. (.....) “Gezi” sözcüğünün eş anlamlısı “eser”dir.
5. (.....) “Galip” sözcüğünün karşıtı “mağlup”tur.
6. (.....) “Tatlı” sözcüğü eş seslidir.
7. (.....) “Sıhhat” sözcüğünün eş anlamı “hekim”dir.
8. (.....) “Tavan” sözcüğünün karşıtı “taban”dır.
9. (.....) “Yanıt” sözcüğünün eş anlamlısı “soru”dur.
10. (.....) “Göz” sözcüğü eş sesli değildir.
11. (.....) “Diz” sözcüğü eş seslidir.
12. (.....) “Bol” sözcüğünün zıt anlamlısı “dar”dır.

ETKİNLİK - 11

Aşağıdaki bulmacadan “fakir, nehir, hediye, değerli, duygu, dil, us, affetme, pinti, zelzele, yurt, il, veteriner, tören, tutsak, tabiat, kılavuz” sözcüklerinin eş anlamlılarını bulunup işaretleyiniz. Geriye kalan harfleri soldan sağa doğru sırasıyla birleştirdiğinizde bir deyim elde edeceksiniz.

A	A	K	I	L	D	O	Ğ	A	V
Y	K	D	E	P	R	E	M	I	A
O	C	L	B	A	Y	T	A	R	T
K	İ	M	E	R	A	S	İ	M	A
S	M	I	A	R	M	A	Ğ	A	N
U	R	E	H	B	E	R	Y	K	A
L	İ	S	A	N	E	S	İ	R	H
T		K	I	Y	M	E	T	L	İ
M	V	İ	L	A	Y	E	T	A	S
K	B	A	Ğ	I	Ş	L	A	M	A

Deyim:

1. Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt (zıt) anlamlı sözcükler bir arada kullanılmamıştır?

- A) Sevdiklerin kadar iyisin
Nefret ettiklerin kadar kötü...
- B) Bir çocuğun önce doğmasını bekliyorlar,
Sonra yürümesini, konuşmasını, büyümesini...
- C) Açar solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
- D) Düğün olur bayram gelir.
Dostlar beni hatırlasın.

2. "Kara" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Eskiden erkek çocuklar sol taraftan beyaz, iri düğmelerle sol taraftan kapanan siyah önlükler giyerlerdi." cümlesindeki "siyah" sözcüğünün eş anlamlısı olarak kullanılmamıştır?

- A) Denizin dibine dikkatli baktığımda, kara balıkları görebiliyordum.
- B) İkinci vakti kara bulutlar bir anda çıkıverdi ve yağmur başladı.
- C) Etrafına mutluluk yaymaya çalışan kara bahtlı bir çocuktü.
- D) Gün boyunca bacayı temizledim, yüzüm gözüm kara oldu.

3. • I ve II. sözcük arasında zıt anlamlılık ilişkisi vardır.
• II ve III. sözcük arasında eş anlamlılık ilişkisi vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu açıklamaya göre düzenlenmiştir?

- A) B)
- C) D)

4.

A	Y	U	H	U	M
N	O	L	A	S	E
A	B	A	Y	A	T
N	E	G	A	T	İ
K	İ	R	L	İ	P

- I. Taze
- II. Pozitif
- III. Temiz
- IV. Gerçek

Numaralanmış sözcüklerden hangisinin zıt anlamlısı bulmacada yer almamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

5.

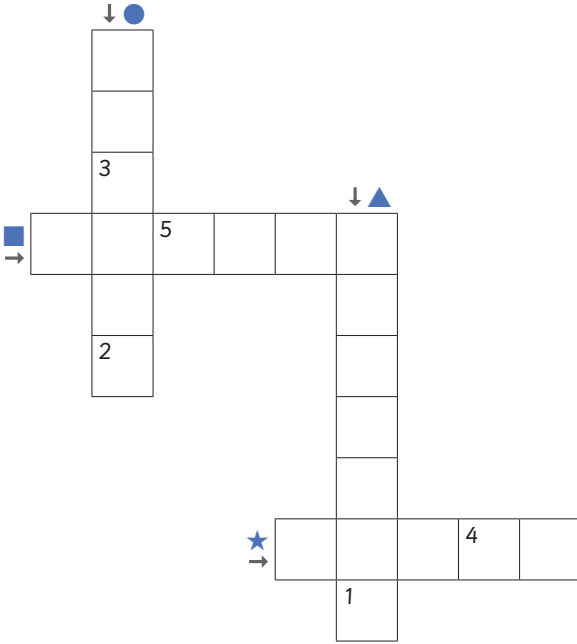
Yağız Beyaz Bol Pinti Mesut	Yasin Cimri Mutlu Sert Yaşlı
Yeliz Siyah Dar Cömert Üzgün Yumuşak	Yelda Genç Kara İhtiyar Ak Geniş

Bu tablolarda öğrencilerin yazdığı sözcükler arası anlam ilişkisi bakımından değerlendirildiğinde aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yelda'nın defterinde Yağız'ın defterindeki bazı sözcüklerin eş anlamlısını bulmak mümkündür.
- B) Yelda'nın defterinde zıt anlamlı iki sözcüğü bulmak mümkündür.
- C) Yelda'nın defterinde yazılı olan birkaç sözcüğün eş ve zıt anlamlısını Yeliz'in defterinde bulmak mümkündür.
- D) Yeliz'in defterinde Yağız'ın defterindeki sözcüklerin eş anlamlısını bulmak mümkündür.

6. Hüseyin Cahit, okulda çalışkan ve başarılı bir öğrencidir ancak yaşadığı bazı sorunlar nedeniyle derslerde dikkatini toplayamamaktadır.

Bu cümlede simgelerle gösterilen sözcüklerin eş anlamlıları bulmacaya yazıldığında numaralanmış kutucuklarda oluşan sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

- A) MELEK B) KEMAL
C) KEREM D) MERAL
7. “Ustanın bile acemiden öğreneceği çok şey vardır.” cümlesindeki altı çizili sözcüklerde bulunan anlam ilişkisi aşağıdaki atasözlerinden hangisinde yoktur?
- A) Yazın başı pişenin, kışın aşı pişer.
B) Akşamın hayrından sabahın şerri yeğdir.
C) Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır.
D) Körler memleketinde şaşılar padişah olur.
8. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin eş anlamlıları yanlış verilmiştir?
- A) Çağdaş - Modern - Uygur
B) Ömür - Hayat - Yaşam
C) Ayakkabı - Kundura - Terlik
D) Fakir - Yoksul - Fukara

9. Bütün yolculuk boyunca hasret ayrılmadı benden, zaten ne kaldı bu yolculuktan hasretten gayrı

Nazım Hikmet

Bu dizedeki altı çizili sözcüğün eş seslisi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Ben: Karlı dağların deli rüzgârı.
Ben: Tozlu yolların demirbaşayım
B) İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.
C) Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.
D) Yüzünde çifte benler,
Hayran oldu görenler.
10. Bir sözcüğün olumsuzluğu, o sözcüğün zıt anlamlısı demek değildir.
Buna göre aşağıdaki sözcük çiftlerinden hangisi zıt anlamlı değildir?
- A) Öznel - Nesnel B) Yararlı - Yararsız
C) Kuzey - Güney D) İnmek - Binmek

- 11.

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin yerine kullanılamaz?

- A) Hasım B) Hoşgörüsüz
C) Bilgisizlik D) Muallim